

Norwegian Financial Mechanism 2009-2014
Programul RO 24 „Întărirea capacității judiciare și cooperare”

Proiectul “Consolidarea capacității sistemului judiciar din România de a face față noilor provocări legislative și instituționale/ Strengthening the capacity of the Romanian judicial system to face new legislative and institutional challenges”

Suspendarea

Calea de atac împotriva hotărârii date asupra suspendării

Dorina Zeca, judecător, Curtea de Apel București

Din reglementarea legală reiese că actul de procedură prin care se dispune măsura suspendării este încheierea de suspendare, care are un caracter interlocutoriu¹, indiferent de felul suspendării, în conformitate cu art. 235.

În ceea ce privește regimul juridic al încheierii prin care instanța se pronunță asupra suspendării art. 414 stabilește că încheierea, prin care s-a dispus măsura procedurală a suspendării poate fi atacată în mod separat cu recurs, la instanța ierarhic superioară, iar dacă suspendarea este dispusă de către Înalta Curte de Casație și Justiție hotărârea este definitivă, nefiind susceptibilă de recurs. Calea de atac a recursului se poate declara cât timp durează suspendarea cursului judecării procesului, atât împotriva încheierii prin care s-a dispus suspendarea, cât și împotriva încheierii, prin care s-a dispus respingerea cererii de repunere pe rol a procesului.

Se constată că, spre deosebire de vechea reglementare care menționa în mod expres în dispozițiile art. 244 alin. (1) din Cod excepția inadmisibilității recursului împotriva încheierii de suspendare a judecării recursului, în actuala reglementare se reglementează în mod expres numai inadmisibilitatea căii de atac a recursului exercitată împotriva unei încheieri de suspendare pronunțată de către Înalta curte de Casație și Justiție.

Având în vedere diferența de reglementare, se pune în discuție admisibilitatea căii de atac a recursului împotriva încheierilor de

¹ G. Boroi, M. Stanciu, Drept procesual civil, edit. Hamagiu 2015, pag. 505; în același sens V.M. Ciobanu în V. M. Ciobanu, M. Nicolae (coord.), Noul Cod, vol. I, pag. 906, nota 1. În același sens, C. Negrilă, coord. G. Boroi, Noul Cod de Procedură civilă, edit. Hamangiu, 2013, pag. 774.

suspendare pronunțate de către instanța de recurs sau de apel, în situația în care hotărârea fondului este supusă numai apelului.

Pentru dezlegarea acestei probleme de drept controversate, este necesar să avem în vedere următoarele aspecte:

În primul rând, regimul juridic al căilor de atac declarate împotriva încheierilor premergătoare (atât cele preparatorii, cât și cele interlocutorii) este reglementat de dispozițiile art. 466 alin. (4) din Cod, care stipulează că împotriva încheierilor premergătoare nu se poate face apel decât odată cu fondul, afară numai dacă legea dispune altfel. Aceste dispoziții sunt aplicabile în calea de atac a recursului, în conformitate cu art. 494 din Cod. Normele legale menționate consacră principiul accesorium sequitur principale.

În al doilea rând, legiuitorul a prevăzut un regim juridic diferit derogatoriu de la regimul de drept comun, consacrat în cuprinsul dispozițiilor art. 466 din Cod, pentru diferite încheieri interlocutorii, prin care instanța dispune asupra unor incidente procedurale.

Astfel, dispozițiile art. 414 din Cod reprezintă o normă specială derogatorie care instituie reguli diferite în ceea ce privește calea de atac și posibilitatea exercitării acesteia împotriva încheierii de suspendare. Această normă specială, derogatorie este de strictă interpretare și aplicare.

În al treilea rând, ori de câte ori legiuitorul a intenționat să instituie o derogare în ceea ce privește calea de atac exercitată împotriva încheierilor premergătoare a prevăzut în mod expres că poate fi exercitată calea de atac a apelului/recursului, chiar și în ipoteza în care hotărârea asupra fondului este definitivă.

În această situație, în activitatea de judecată ne confruntăm cu următoarele ipoteze:

- 1) Instanța de judecată soluționează cauza în primă instanță și dispune suspendarea acesteia. Încheierea de suspendare poate fi atacată cu recurs, în conformitate cu art. 414 din Cod.
- 2) Instanța de judecată soluționează calea de atac a apelului și dispune suspendarea cauzei. Încheierea de suspendare poate fi atacată separat cu recurs, numai dacă hotărârea care va fi pronunțată în cauză, în calea de atac a apelului este susceptibilă de recurs.
- 3) *În ipoteza în care un tribunal sau o curte de apel sunt investite cu soluționarea unui apel declarat împotriva unei hotărâri supuse numai*

apelului (art. 94 pct. 1 lit. a)-i) coroborat cu art. 483 alin. (2), *încheierea dată asupra suspendării sau de respingere a cererii de repunere pe rol nu poate fi atacată cu recurs, fiind inadmisibil recursul², având în vedere dispozițiile art. 483 alin. (2) teza finală din Cod.*

Această soluție își găsește justificarea având în vedere principiul legalității căii de atac și principiul accesorium seguitur principale, consacrate în dispozițiile art. 7 coroborat cu art. 466 din Cod.

De asemenea, se are în vedere faptul că regimul juridic al încheierii de suspendare/încheierii de respingere a cererii de repunere pe rol este derogatoriu de la regimul de drept comun, fiind de strictă interpretare și aplicare, neputând fi interpretat extensiv.

Nu în ultimul rând, dispozițiile art. 414 nu cuprind o dispoziție expresă cu privire la posibilitatea de a exercita calea de atac a recursului împotriva încheierii de suspendare, chiar dacă hotărârea asupra fondului este definitivă sau supusă numai apelului. O asemenea derogare era necesară, având în vedere că norma sus-menționată este de strictă interpretare și aplicare, precum și faptul că atunci când legiuitorul a dorit să instituie în mod expres o asemenea derogare a reglementat-o prin norme juridice neechivoce.

Exemplu:

Astfel, în *cuprinsul dispozițiilor art. 53 alin. (1) C.proc.civ.*, s-a stipulat că încheierea prin care s-a respins recuzarea poate fi atacată numai de părți, odată cu hotărârea prin care s-a soluționat cauza. *Când această din urmă hotărâre este definitivă, încheierea va putea fi atacată cu recurs, la instanța ierarhic superioară, în termen de 5 zile de la comunicarea acestei hotărâri.*

Soluția menționată este justificată atât de modalitatea de reglementare a excepțiilor de la principiul accesorium seguitur principale, precum și de interpretarea logică și sistematică a dispozițiilor legale menționate.

² C. Negrilă, coord. G. Boro, Noul Cod de Procedură civilă, edit. Hamangiu, 2013, pag. 775. În același sens, G. Boro, M. Stanciu, Drept procesual civil, edit. Hamagiu 2015, pag. 505.

- 4) Instanța de judecată este investită cu soluționarea recursului și dispune suspendarea judecării. *Încheierea dată de către un tribunal sau o curte de apel asupra suspendării sau de respingere a cererii de repunere pe rol nu va putea fi atacată cu recurs la instanța ierarhic superioară³, deoarece s-ar deschide calea recursului la recurs și s-ar încălca dispozițiile art. 483 din Cod.*

În justificarea acestei soluții sunt pertinente aceleași argumente ca și în ipoteza recursului declarat împotriva încheierii de suspendare/încheierii de respingere a repunerii pe rol atunci când hotărârea asupra fondului este supusă numai apelului.

În ceea ce privește argumentul conform căruia, prin interpretarea per contrario a dispozițiilor art. 414 alin. (1) teza finală, s-ar putea concluziona că este admisibilă calea de atac a recursului împotriva încheierii de suspendare/respingere a repunerii pe rol pronunțată de către tribunal sau curte de apel, chiar dacă hotărârea asupra fondului este definitivă, apreciem că acest argument nu este aplicabil în cauză, având în vedere caracterul de normă de excepție derogatorie de la dreptul comun a art. 414 din Cod, precum și faptul că „nu tot ceea ce nu este interzis expres, este permis întotdeauna⁴”, în lipsa unei norme juridice.

II. *În ceea ce privește termenul de exercitare a recursului*, în conformitate cu dispozițiile art. 414 alin. (2) din Cod, calea de atac poate fi declarată atâta timp cât cursul procesului este suspendat. Încheierea de suspendare a judecării poate fi atacată numai o singură dată cu recurs, având în vedere principiul unicității dreptului de a exercita o cale de atac stipulat în dispozițiile art. 460 din Cod, astfel încât, în situația respingerii recursului, partea nu ar mai putea exercita un nou recurs după o perioadă de timp.

Cu toate acestea, în situația în care s-au schimbat împrejurările care au fost avute în vedere de către instanță, atât la momentul în care s-a dispus măsura suspendării, cât și la momentul respingerii căii de atac declarate împotriva încheierii de suspendare, partea are posibilitatea de a formula o cerere de

³ C. Negrilă, coord. G. Boroș, Noul Cod de Procedură civilă, edit. Hamangiu, 2013, pag. 775. În același sens, G. Boroș, M. Stanciu, Drept procesual civil, edit. Hamangiu 2015, pag. 505.

⁴ G. Beleiu, Drept civil român, edit. Casa de editură și presă Șansa SRL- 1995, pag. 35.

repunere pe rol și de a exercita ulterior, calea de atac a recursului, dacă cererea de repunere pe rol este respinsă.

În activitatea de judecată, poate apărea situația în care s-a dispus suspendarea cauzei, iar una dintre părți exercită calea de atac a recursului, care este anulată ca netimbrată sau ca urmare a ivirii unui alt incident procedural. După anularea ca netimbrată, a recursului declarat împotriva încheierii de suspendare, altă parte din proces exercită din nou calea de atac a recursului împotriva aceleiași încheieri de suspendare pentru aceleași motive.

Având în vedere că, în cazul primului recurs declarat, instanța de judecată nu a analizat legalitatea motivelor care au determinat suspendarea, este necesar ca instanța să analizeze și să se pronunțe pe fondul recursului declarat ulterior. Această posibilitate poate apărea tocmai datorită faptul că recursul poate fi declarat oricând pe durata suspendării.

III. Încheierea de respingere a cererii de suspendare, precum și cea de admitere a cererii de repunere pe rol, nu sunt supuse recursului, nefiind aplicabile dispozițiile art. 414 alin. (2) din Cod, care sunt de strictă interpretare și aplicare. Aceste încheieri pot fi atacate, în conformitate cu art. 466 alin. (4) din Cod, numai odată cu fondul, în cazul în care hotărârea asupra fondului este susceptibilă de apel sau de recurs⁵.

Situații speciale reglementate de către legiuitor cu privire la calea de atac împotriva încheierii de suspendare:

1. **Art. 134 din Cod** „Instanța înaintea căreia s-a ivit conflictul de competență va suspenda din oficiu judecata cauzei și va înainta dosarul instanței competente să soluționeze conflictul”. - *nu este menționat faptul că nu se poate exercita calea de atac a recursului, însă trebuie avut în vedere faptul că instanța de judecată își declară cu prioritate necompetența, constată ivit conflictul de competență și, ulterior, dispune suspendarea cauzei. Hotărârea prin care se declară*

⁵ C. Negrilă, coord. G. Boroi, Noul Cod de Procedură civilă, edit. Hamangiu, 2013, pag. 775. În același sens, G. Boroi, M. Stanciu, Drept procesual civil, edit. Hamangiu 2015, pag. 505 și M. Tăbărcă, Drept procesual civil, vol II, edit. Universul Juridic, pag. 498.

necompetentă, constată ivit conflictul și dispune suspendare nu este supusă niciunei căi de atac, în conformitate cu art. 132 alin. (3). Prin urmare, în virtutea principiului accesorium seguitur principale, nici măsura suspendării nu este spusă niciunei căi de atac.

2. **Art. 143 din Cod** „La solicitarea celui interesat, completul de judecată poate dispune, dacă este cazul, suspendarea judecării procesului, cu darea unei cauțiuni în cuantum de 1.000 lei. Pentru motive temeinice, suspendarea poate fi dispusă în aceleași condiții, fără citarea părților, chiar înainte de primul termen de judecată. (2) Încheierea asupra suspendării nu se motivează și nu este supusă niciunei căi de atac”. *Instanța care soluționează cererea de strămutare are posibilitatea să dispună suspendarea cauzei, până la soluționarea cererii de strămutare, prin încheiere definitivă, nesupusă nici unei căi de atac*
3. **Art. 242 din Cod** „Când constată că desfășurarea normală a procesului este împiedicată din vina reclamantului, prin neîndeplinirea obligațiilor stabilite în cursul judecării, potrivit legii, judecătorul poate suspenda judecata, arătând în încheiere care anume obligații nu au fost respectate”- *Încheierea de suspendare este supusă recursului, în conformitate cu art. 414, dacă și hotărârea care s-ar pronunța asupra fondului, este susceptibilă de apel sau de recurs- aplicarea principiului accesorium seguitur principale.*
4. **Art. 450 alin. (3)** „Cererea de suspendare provizorie se va judeca de către instanța de apel. Dispozițiile art. 718 alin. (6) sunt aplicabile. Încheierea dată asupra cererii de suspendare este supusă aceluiași căi de atac ca și hotărârea atacată”. Se consacră *aplicarea principiului accesorium seguitur principale.*
5. **Art. 484** „(2) La cererea recurentului formulată în condițiile art. 83 alin. (2) și (3), instanța sesizată cu judecarea recursului poate dispune, motivat, suspendarea hotărârii atacate cu recurs în alte cazuri decât cele la care se referă alin. (1). Cererea se depune direct la instanța de recurs, alăturându-se o copie certificată de pe cererea de recurs și dovada depunerii cauțiunii prevăzute la art. 718. În cazul în care

cererea se face înainte de a ajunge dosarul la instanța de recurs, se va alătura și o copie legalizată de pe dispozitivul hotărârii atacate cu recurs.(...) (5) Completul se pronunță, în cel mult 48 de ore de la judecată, printr-o *încheiere motivată, care este definitivă*". *Încheierea de suspendare pronunțată în calea de atac a recursului nu este supusă niciunei căi de atac.*

6. **Art. 507 suspendarea executorii hotărârii atacate cu contestație în anulare** „Instanța poate suspenda executarea hotărârii a cărei anulare se cere, sub condiția dării unei cauțiuni. Dispozițiile art. 484 se aplică în mod corespunzător”. *Instanța sesizată cu soluționarea contestației în anulare poate suspenda executarea hotărârii a cărei anulare se solicită prin încheiere motivată care este definitivă, deci care nu este supusă niciunei căi de atac.*

7. **Art. 512 din Cod suspendarea executării hotărârii a cărei revizuire se solicită** „Instanța poate suspenda executarea hotărârii a cărei revizuire se cere, sub condiția dării unei cauțiuni. Dispozițiile art. 484 se aplică în mod corespunzător”. *Instanța sesizată cu soluționarea cererii de revizuire poate suspenda executarea hotărârii a cărei revizuire se solicită prin încheiere motivată care este definitivă, deci care nu este supusă niciunei căi de atac.*

8. **Art. 520 alin. (2)** „Prin încheierea prevăzută la alin. (1), cauza **va fi suspendată** până la pronunțarea hotărârii prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept”. *Instanța care sesizează cu pronunțarea unei hotărâri prealabile suspendă judecarea cauzei, prin încheiere definitivă, nesupusă niciunei căi de atac. Măsura suspendării judecării în temeiul art. 520 alin. (2) C.proc.civ. nu este supusă controlului judiciar, deoarece aceasta este consecința directă a dispoziției de sesizare a instanței supreme în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile.*

9. În ceea ce privește suspendarea dispusă în temeiul art. 520 alin. (4) „Cauzele similare, aflate pe rolul instanțelor judecătorești, **pot fi suspendate** până la soluționarea sesizării” privind pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept. *Instanța sesizată cu soluționarea unei cauze, în care se pune în discuție o*

chestiune de drept, care formează obiectul unei sesizări a Înaltei Curții de Casație și Justiție privind punuțarea unei hotărâri prealabile, poate dispune suspendarea cauzei, prin încheiere care este supusă aceleași căi de atac ca și hotărârea ce va fi pronunțată pe fondul cauzei. – aplicarea principiului accesorium seguitur principale.

10. Art. 612 „Curtea de apel va putea suspenda executarea hotărârii arbitrale împotriva căreia a fost introdusă acțiunea în anulare. Dispozițiile art. 484 alin. (2) - (5) și (7) se aplică în mod corespunzător”. *Instanța se pronunță prin încheiere care este definitivă, nefiind supusă niciunei căi de atac.*

11. **Art. 718 alin. (6)** „Asupra cererii de suspendare instanța, în toate cazurile, se pronunță prin încheiere, chiar și înainte termenului fixat pentru judecarea contestației. Părțile vor fi întotdeauna citate, iar încheierea poate fi atacată numai cu apel, în mod separat, în termen de 5 zile de la pronunțare pentru partea prezentă, respectiv de la comunicare pentru cea lipsă”. *Instanța sesizată cu soluționarea contestației la executare, poate suspenda executarea. Încheierea de suspendare se atacă numai cu apel în 5 zile de la pronunțare, respectiv de la comunicare. S-a reglementat în mod expres calea de atac apelului.*

12. **Art. 718 alin. (7)** „Dacă există urgență și dacă, în cazurile prevăzute la alin. (2), respectiv alin. (3), s-a plătit cauțiunea, instanța poate dispune, prin încheiere și fără citarea părților, **suspendarea provizorie** a executării până la soluționarea cererii de suspendare. Încheierea nu este supusă niciunei căi de atac”. *Suspendarea provizorie a executării silite se poate dispune de către instanță, până la soluționarea cererii de suspendare, formulată în cadrul contestației la executare. Încheierea este definitivă, nefiind supusă niciunei căi de atac.*